

که با همسر خود متارکه نموده و صیغه طلاق جاری شده است تا ۳ ماه و ۱۰ روز نمی تواند با مرد دیگری ازدواج نماید یا زنی که همسرش فوت نموده به احترام او تا چهار ماه و ۱۰ روز از نکاح خودداری می نماید. ازدواج همزمان دو خواهر حتی اگر به صورت موقت باشد نیز تابع همین شرایط است. لذا اگر کسی قصد ازدواج با خواهر همسر خود را داشته باشد، ابتدا باید همسر خویش را طلاق دهد تا ازدواج بعدی صورت گیرد. ازدواج با دختر خواهر و دختر برادر زن نیز منوط به اجازه زن است.

■ نامزدی

نامزدی دورانی است برای آشنایی هرچه بیشتر دختر و پسری که در صدد ازدواج و آغاز زندگی جدید و مستقل هستند. این دوران در عین شیرینی، زمان پایه ریزی برای یک زندگی همیشگی در کنار یکدیگر است. در این عمل دختر و پسر مقید به نام یکدیگر می شوند تا شخص ثالث را مجال خواستگاری نباشد. همچنین فرصتی است تا خانواده دختر جهیزیه او را فراهم کند. البته در قانون اشاره ای به جهیزیه و تکلیف خانواده ها به فراهم نمودن آن نشده و تنها اشاره شده که جهیزیه مطابق عرف و به منظور رفع حاجت زوجین در آغاز زندگی تهیه می گردد. همچنین دوران نامزدی فرصتی است تا خواننده پسر مقدمات مراسم ازدواج و تأمین سرپناه را فراهم کند.

به موجب ماده ۱۰۳۵ قانون مدنی، نامزدی ایجاد علقه زوجیت نمی کند هرچند تمام یا قسمتی از مهریه که بین طرفین برای موقع ازدواج مقرر گردیده پرداخت شده باشد. چنانچه تمام یا قسمتی از مهریه به دختر پرداخت گردد در صورت به هم خوردن وصلت قابل استرداد است. در مواردی که به دلایل رعایت جنبه شرعی و به لحاظ محرمیت دختر و پسر صیغه عقد جاری شده نیمی از مهر قابل استرداد است. در ماده مذکور قید شده است که هر یک از زن و مرد مادام که عقد نکاح جاری نشده می تواند از وصلت امتناع کند و طرف دیگر به هیچ وجه نمی تواند او را مجبور به این ازدواج نماید یا از جهت امتناع از وصلت درخواست خسارت نماید.

■ باز پس دادن هدایان نامزدی

طبق ماده ۱۰۳۷ قانون مدنی هر یک از نامزدها می تواند در صورت به هم خوردن وصلت، هدایایی را که برای ازدواج به طرف دیگر یا والدین او داده است را مطالبه نماید. اگر عین آن هدایا موجود نباشد، هدیه دهنده مستحق دریافت هدیه هایی

خواهد بود که از روی عادت نگه داشته می شوند مگر این که هدایا بدون تقصیر طرف دیگر از بین رفته باشند.

■ استرداد هدایا در صورت فوت یکی از نامزدها

ماده ۱۰۳۸ قانون مدنی می گوید؛ در مورد پرداخت قیمت هدایایی که عیناً موجود نیست چنانچه در اثر فوت یکی از نامزدها وصلت به هم خورد، طرف مقابل وظیفه ای از بابت برگرداندن بهای هدایا به خانواده متوفی نخواهد داشت. بنابراین چنانچه خود مال موجود باشد و طرف مقابل نیز مایل به باز پس گیری آن باشد، می تواند همان مال اهدایی را دریافت کند، در غیر این صورت نمی تواند بهای آن را درخواست نماید.

■ شرط ضمن عقد در ازدواج یا عقد خارج لازم

سردفتر ازدواج وظیفه دارد شرایط مندرج در قباله را مورد به مورد به دو طرف تفهیم نماید چرا که شرطی معتبر است که مورد توافق زن و مرد قرار گیرد و به امضای هر دوی آن ها رسیده باشد. این موارد را که در پی می آید شرط ضمن عقد می نامند:

الف- «ضمن عقد (نکاح / خارج لازم یعنی عقد لازم برای ازدواج زن و شوهر) زوج شرط نمود هرگاه طلاق بنا به درخواست زوجه نباشد و طبق تشخیص دادگاه تقاضای طلاق ناشی از تخلف زن از وظایف همسری یا سوء اخلاق و رفتار وی نبود، زوج موظف است تا نصف دارایی موجود خود را که در ایام زناشویی با او به دست آورده یا معادل آن را طبق نظر دادگاه بلا عوض به زوجه منتقل نماید».